

בשביילי הפרשה

ישיבת מיר ירושלים

גיליון שבועי לתלמידי, בוגרי וידידי ישיבת מיר

פרשת פקודי - החודש, תשפ"ה

זמני כניסת השבת

Baltimore, MD - 7:08	Minneapolis, MN - 7:18
Brooklyn, NY - 6:58	Miami, FL - 7:17
Chicago, IL - 6:52	Monsey, NY - 6:59
Houston, Texas - 7:19	Montreal, Quebec - 6:59
Johannesburg, S. Africa - 5:51	Passaic, NJ - 6:59
Lakewood/Deal, NJ - 6:59	Toronto, Ontario - 7:22
London, UK - 6:12	Yerushalayim - 6:20
Los Angeles, CA - 6:53	Zurich, Switzerland - 6:31

בשביילי הלכה

ע"י הרב הגאון מאיר צבי שפיצר שליט"א
הערות בעניני הלכה. הלכה למעשה יש לשאול לרב

בענין מאה ברכות

נצטוו לעשות מאת אדנים, ומשמע שיש חשיבות לזה שהיו מאה. וע' בעל הטורים כנגדם תקנו מאה ברכות בכל יום.

והנה בעיקר תקנת מאה ברכות בכל יום כתיב מה ה' שואל מעמך כי אם ליראה. וע' מנחות מ"ג שדרשו כאילו כתיב מאה ה' שואל מעמך, שיאמר מאה ברכות ביום.

וע' טור וב"י מ"ו ג' בשם במדב"ר י"ח כ"א שהיו מתים מישראל מאה אנשים בכל יום, ובא דוד ותקן להם מאה ברכות ועצר המגפה. וע' שמואל ב' פרק כ"ג. וע' ב"ח סי' מ"ו דהסכנה גם בזה"ז ולכן התקנה לדורות.

והנה דנו הפוסקים אם א"א להגיע למאה אם יש מעלה ברבוי ברכות, וע' בני ראם ל"ג. ולכא' נראה דאי משום הגמ' הרי כל הענין במאה, וע' מהרש"א מנחות, אבל אי משום סכנה של המתים הרי כל ברכה מציל א'

ועוד נחלקו לענין ברכה ארוכה, ע' ב"י דהוי כמו ברכה א' וע' שבו"י דחשיב כב'. ונראה דאי משום גמ' הרי העיקר להגיע למאה וכדעת שבו"י, וחומרא דב"י הוא לפי מעשה דוד דלא הוי חיוב בעלמא אלא הגנה

וע' בב"ח דמהני עונה אמן לברכות הש"צ, נגד מבי"ט. ואולי אמן מהני רק לענין חיוב הגמ' אבל לא לענין להציל בכל ברכה לעצמו, ומה"ט החמיר הרא"ש לכתחלה. וכן משמע בב"ח סי' מ"ו.

וע' מנורת המאור ומנהיג שהקשו כיון שכבר תיקן משה ויש רמז בתורה, מה תיקן דוד, ולפי הנ"ל א"ש. ונ"מ לענין אמן או ברכה ארוכה. ויש לעיין בדברי בעל הטורים של מאה אדנים, אי קאי על תקנת משה כי אם ליראה או על תקנת דוד משום הודאה.

ומצינו ביו"כ ועוד דיוצא בדיעבד ע"י אין כאלקינו שיש בו רמז לכל ברכות שמו"ע. ויש שכתבו שלא לסמוך על זה כל יום כי בזה יוצא רק תקנת דוד ומיתה, וה"ה כל מאה שבחים, ואין מקיים עיקר דין של מאה ברכות כי אם ליראה.

וע' ב"י כתב דיוצא עם מעין שבע עוד ברכה ובמג"א הק' משאר חזרת הש"צ ותני' כי רק כופל השמו"ע. ונראה לפי מג"א לא מהני שומע כעונה, ולפי ב"י בעי מאה ענינים ורק מעין שבע יש ענין חדש.

וכתבו האחרונים דתקנת דוד הוא דין ביום להכיר מאה טובות מה'. ולכן כתב הרמב"ם שיקיים דוקא בברכות אלו, ולכן כתבו ראשונים דתיקנו ברכות השחר משום מאה ברכות, ולכן נחלקו אי מצרף ברכת המצוות, ולכן חידשו לענין שבת דאפשר לקיים בפירות. וכ"ז חידוש של תקנת דוד, משא"כ עיקר החיוב של מאה ברכות דכתיב כי אם ליראה.

ושמרתם את המצוות

במכילתא (בא, ט) אמרו חז"ל: "ושמרתם את המצוות - רבי יאשיה אומר אל תקרי כן אלא ושמרתם את המצוות, כדרך שאין מחמיצין את המצה כן אין מחמיצין את המצווה, אלא אם בא מצווה לידך עשה אותה מיד". ע"פ דברי המכילתא ביאר מרן רה"י הגאון הרב נתן צבי פינקל זצלה"ה כי על האדם לתת את דעתו שלא לאבד את הרגעים המסוגלים להצלחה בלימוד התורה.

כך סיפר מרן ראש הישיבה שה"ת הגאון הרב חיים שמואלביץ זצלה"ה בשם אביו, על בחור בישיבת וואלוז'ין, שהתעלה והיה לגדול הבקאים בישיבה, משום מעשה שהיה. פעם אחת באמצע הסעודה בישיבה, נשאל בחור זה על ענין כלשהו המפורש בדברי התוספות, ולא ידע להשיב. הבחור נשבר בקרבו,

החדש הזה לכם ראש חדשים (שמות יב, ט)

ראש חדש ניסן היום. על חודש זה אמר ה' למשה (שמות יב, ט) "החדש הזה לכם" ראש חדשים". ה' נתן את המועדים וראשי חדשים בידי ישראל, ואפי' כשמלאכי השות שואלים מתי יום הדין, אומר להם נראה למטה, לפי היום שיעשו יקבע יום כיפור.

אם כן, נבראה כאן בריאה חדשה שהיא גדולה יותר מהבריאה הקודמת, נתנו לישראל את הזמן. ו"החודש הזה לכם- ראשון הוא לחדשי השנה". ראשון הוא לכל הזמנים.

איך לחודש חשוב זה העולם קוראים "בין הזמנים"?

בניסן מונח ה"יסוד" לאלול, כי הוא ראשון לחדשי השנה, לפיו נעשה ר"ה. א"כ בניסן צריכים להגביר חיילים בתורה.

בזמן הזה "החשך יכסה ארץ", אם יפול אחד אין מי שיקימונו. ביום סומא מהלך ומגשש במקלו לכל צד, אם יסטה מהדרך, אפילו שהוא אינו רואה אחרים רואים אותו ויחזירוהו לדרך. אך בלילה כשאף אחד אינו רואה מי יחזירו לדרך? כך בזה"ז, אם יפול אחד אין מי שישבו. בזמן הזה צריכים להגביר חיילים באור התורה כדי שאור התורה יאיר לנו בכל המקומות!

"לכל בני ישראל היה אור במושבתם" - אין חידוש שהיה להם אור בגושן, החידוש שהיה להם אור במושבתם של המצרים, באפילה הנוראה.

והתורה אשר היא כולה "אור", אור כזה ישפיע עלינו בכל מקום. במקומות המכוסים בחושך הנורא. אפילו שם אור התורה יאיר לנו.

לקבל תורה קדושה כזו היה דבר קשה, משה עלה למרום והייתה לו מלחמה עם שרפים ואופנים וחיות הקדוש. ולא די שהם לא שרפוהו אלא הוא ניצח אותם. ואיך זה?

פשוט שלפי שמסר נפשו עליה, "לחם לא אכלתי ומים לא שתיתי", לכן זכה וקיבל את תורת ה'.

בלימוד בזמן כזה, בשעה שהעולם בטלים, "מסירות נפש" כזו תועיל לנו, שלא נצטרך למסור נפש על חטאים, כי נמסור נפשנו בלימודינו.

יש שני מיני נפילות, נפילה קטנה שמרגיש האדם כי נפל, ויש נפילה גדולה, אז אינו מרגיש בכאב גופו עד שיעבור זמן, ואז רואים שנתרסקו אבריו. כך כשאדם חוטא, העבירה משליכה אותו הרבה, משמים לארץ, זמן רב עובר מהנפילה ולא מרגישים בה, אך האם מחמת "האי הרגש" אין נפילה?

כתת אנו בזמן נורא, חושך ונפילה, צריכים אנו ללמוד, ואור התורה יאיר לנו, ונצליח אז בכל מעשינו.

מתוך שיחות הסבא מסלבודקה

הכנה לחודש הגאולה

בה, לכך כתיב "ואמלא אותו" מלא מי שהיה בו כבר חכמה וכו', כמו החנווני שבא אדם ליקח ממנו יין או שמן וכו', כשהחנווני פיקח מריח בכלים אם היה של יין נותן יין וכו', והקב"ה כשרואה באדם שיש בו רוח חכמה ממלאו...

ב. מדרש רבה ויקהל פמ"ח אות ד': וְכָל הַשִּׁבְחָה הַזֶּה מִיָּנִין לוֹ, מִשְׁבֵּט יְהוּדָה, וּמִהֵיכָן זָכָה לְכָל הַחֲכָמָה הַזֹּאת, בְּזִכּוֹת מֵרִים, שְׁנֶאֱמַר "וַיַּעַשׂ לָהֶם בְּתִים", וְיָמָה הָיוּ הַבְּתִים, בֵּית הַכֹּהֵנָה וּבֵית הַמַּלְכוּת. יוֹכֵבֵד נִטְלָה כֹּהֵנָה וּמַלְכוּת, אַהֲרֹן כֹּהֵן גְּדוֹל, מֹשֶׁה מֶלֶךְ, וּמֵרִים נִטְלָה חֲכָמָה, שֶׁהַעֲמִידָה בְּצִלְאֵל וַיֵּצֵא מִמֶּנּוּ דָוִד שֶׁהָיָה מֶלֶךְ, שְׁנֶאֱמַר "וְדָוִד בֶּן אִישׁ אֶפְרַתִּי", שְׁבָא מִן מֵרִים שְׁנֶקְרָאת אֶפְרַת. בְּג' דְּבָרִים הִלְלוּ נְבִיא הָעוֹלָם, מִן מֵרִים שְׁנֶאֱמַר "ה' בְּחֲכָמָה יָסַד אֶרֶץ כּוֹנֵן שָׁמַיִם בְּתַבּוּנָה, בְּדַעְתּוֹ תְּהוֹמוֹת נִבְקָעוּ". וּבְג' דְּבָרִים הִלְלוּ נַעֲשֶׂה הַמִּשְׁכָּן, שְׁנֶאֱמַר "וַאֲמֵלָא אֲתוּ רֹחַ אֱלֹקִים בְּחֲכָמָה וּבְתַבּוּנָה וּבְדַעְתָּ". וּבְג' דְּבָרִים הִלְלוּ נְבִיָּה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, שְׁנֶאֱמַר "בֶּן אִשָּׁה אֱלִמְנָה הוּא מִמְטָה נִפְתְּלִי וְגו' וַיִּמְלֵא אֶת הַחֲכָמָה וְאֶת הַתַּבּוּנָה וְאֶת הַדַּעְתָּ". וְכֵן כְּשֵׁי־עַמֵּד הַקֵּב"ה לְבַנוֹתוֹ לַעֲתִיד לְבוֹא, בְּג' דְּבָרִים הִלְלוּ נְבִיָּה, שְׁנֶאֱמַר "בְּחֲכָמָה יִבְנֶה בֵּית וּבְתַבּוּנָה יִתְכַוֵּן".

דְּבַר אַחֵר, "וַאֲמֵלָא אֲתוּ" כֹּל הַחֲכָמָה הַזֶּה מִיָּנִין, מִן הַקֵּב"ה רֹחַ אֱלֹקִים. אֲמַר רַבִּי חֲנִינְיָא הֵדָּא הוּא דְכָתִיב "אֲכֹן רֹחַ הַיָּם בְּאֲנֹשׁ", וְכָל הַבִּינָה שֶׁהִיָּתָה בְּצִלְאֵל מִשָּׁל שְׂדֵי הַיָּם, הוּא: "וַאֲמֵלָא אֲתוּ רֹחַ אֱלֹקִים, בְּחֲכָמָה, שֶׁהָיָה חָכֵם בְּתוֹרָה. וּבְתַבּוּנָה, שֶׁהָיָה מִבִּין בְּהִלְכָה. וּבְדַעְתָּ, שֶׁהָיָה מְלֵא דַעַת בְּתַלְמוּד. אֲמַר הַקֵּב"ה לְיִשְׂרָאֵל, בְּעוֹלָם הַזֶּה הִיָּתָה רֹחִי נוֹתֵנָת בְּכֶם חֲכָמָה, אֲבָל לַעֲתִיד לְבוֹא רֹחִי מִחַיָּה אֲתֶכֶם, שְׁנֶאֱמַר "וְנִתְּתִי רֹחִי בְּכֶם וְחִיִּיתֶם".

דְּבַר אַחֵר, "רָאוּ קָרָא ה' בְּשֵׁם" הֵדָּא הוּא דְכָתִיב "הִנֵּה אֲנִי בְּרָאִיתִי חֲרָשׁ", זֶה בְּצִלְאֵל. נִפְחַ בְּאֵשׁ פָּחַם, חֲטָאוּ יִשְׂרָאֵל בְּאֵשׁ, שְׁנֶאֱמַר "וַאֲשַׁלְכֶהוּ בְּאֵשׁ וַיֵּצֵא הָעֵגֶל הַזֶּה", בָּא בְּצִלְאֵל וְרָפָא אֶת הַמֶּכֶה, מִשָּׁל לְתַלְמִידוֹ שֶׁל רֹפֵא שְׁנֵתָן רְטִיָּה עַל מֶכֶה אַחַת וְנִתְרַפְּאת, וְהָיָה מְקַלְסִין אוֹתוֹ, אֲמַר לָהֶם רְבוּ קְלָסוּ לִי שְׁלַמְדִּיתוּ. כִּי הָיָה הַכָּל אוֹמְרִים בְּצִלְאֵל בְּחֲכָמָתוֹ וּבְתַבּוּנָתוֹ עָשָׂה אֶת הַמִּשְׁכָּן, אֲמַר הַקֵּב"ה אֲנִי הוּא שְׁבָרָאֲתִי וְלַמְדִּיתִי, שְׁנֶאֱמַר "הִנֵּה אֲנִי בְּרָאִיתִי חֲרָשׁ", לְפִיכֶּךָ אֲמַר מֹשֶׁה: רָאוּ קָרָא ה' בְּשֵׁם.

בתנחומא אות י"ג: "ויעש בצלאל את הארון עצי שיטים" - לפי שגלוי היה לפני מי שאמר והיה העולם שישראל חוטאים בשיטים, לכך תיקן להם הקב"ה שיטים לכפר על מעשה שיטים. ויצף אותו זהב טהור, אלו התלמידים בני תורה כי כמו שמתכבד העץ בזהב יותר, יותר מתכבדים התלמידים בתורה שהיא בתוך ליבם, וכמו שיאמרו אנשים זהב טהור כך מטרה התורה, ליבן וכליותן של תלמידי חכמים שכן כתיב, הנחמדים מזהב ומפז רב.

א. בתנחומא ויקהל אות ג' "ויאמר משה אל בני ישראל ראו קרא ה' בשם" זש"ה "ומצא חן ושכל טוב בעיני אלקים ואדם", מהו כן, בשעה שאמר הקב"ה למשה בהר על מלאכת המשכן הראהו כל כלי וכלי האיך לעשות, שנאמר "וראה ועשה בתבניתם אשר אתה מראה", והיה משה סבור שהוא יעשה את המשכן שאמר לו "ועשית את הקרשים ועשית שלחן ועשית וכו'", כך כל מלאכת המשכן כיון שסידר לו כל דבר ודבר אמר משה רבש"ע מי יעשה כל זאת? א"ל "ראה קראתי בשם בצלאל", כשירד משה אמר להם לישראל כך אמר לי הקב"ה לעשות לו משכן קרשים ומזבח ושלחן, אמרו לו מי יעשה כל זאת? אמר להם בצלאל, התחילו ישראל מרננין על משה ואמרו לא אמר הקב"ה לעשות את המשכן ע"י בצלאל אלא משה עצמו ממנה אותו על שהוא קרוב, משה מלך, ואהרון אחיו כהן גדול, ובניו סגני כהונה, אלעזר נשיא הלוי, בני קהת נושאי המשכן, וזה שליט על מלאכת המשכן, כל הגדולה הזו מבקש משה לכוון, אמר להם משה אני לא עשיתי כלום מדעתי אלא הקב"ה אמר והוא מראה להם ראו קרא ה' בשם בצלאל, לקיים מה שנאמר "ומצא חן ושכל טוב בעיני אלקים ואדם", הווי ומצא חן ושכל טוב זה בצלאל שאמר הקב"ה ראו קרא ה' בשם, "ואדם" אלו ישראל.

בשמות רבה פ"מ אות ב': דְּבַר אַחֵר, "קָרָאֲתִי בְּשֵׁם בְּצִלְאֵל", אֵין בְּתִיב כָּאֵן, אֵלָא "רָאָה קָרָאֲתִי", אֵתָה מוֹצֵא כְּשַׁעֲלָה מֹשֶׁה לְמִרוֹם הָרָאָה לוֹ הַקֵּב"ה כֹּל כְּלֵי הַמִּשְׁכָּן וְאָמַר לוֹ כִּי וְכִי עָשָׂה "וְעֵשִׂית מְנֵרָה, וְעֵשִׂית שְׁלַחָן, וְעֵשִׂית מִזְבֵּחַ" כִּי כָּל מַעֲשֵׂה הַמִּשְׁכָּן. בָּא מֹשֶׁה לִירֵד סָבוּר שֶׁהוּא עוֹשֶׂה אוֹתוֹ, קָרָא לוֹ הַקֵּב"ה אֲמַר לוֹ מֹשֶׁה מֶלֶךְ עֵשִׂיתִיךָ אֵין דְּרָךְ הַמֶּלֶךְ לַעֲשׂוֹת דְּבַר, אֵלָא גּוֹזֵר וְאַחֲרִים עוֹשִׂים, אֵף אֵתָה אֵין לִךְ רְשׁוּת לַעֲשׂוֹת דְּבַר אֵלָא אֲמַר לָהֶם וְהֵם עוֹשִׂין, וְלֹא אֲמַר לוֹ לְמִי יֵאמֶר, אֲמַר מֹשֶׁה לְמִי אֲמַר, אֲמַר לוֹ אֲנִי מִרָאָה לָךְ, וְיָמָה עָשָׂה הַקֵּב"ה הִבִּיא לוֹ סִפְרוֹ שֶׁל אָדָם הָרָאוּן וְהָרָאָה לוֹ כֹּל הַדּוֹרוֹת שֶׁהָיוּ עֲתִידִין לַעֲמֵד מִבְּרָאִית עַד תַּחֲתֵת הַמַּתִּים, דּוֹר וְדוֹר וּמַלְכֵי, דּוֹר וְדוֹר וּמְנַהֲיָיו, דּוֹר וְדוֹר וּנְבִיאָיו. אֲמַר לוֹ כֹּל אֶחָד וְאֶחָד הַתְּקַנְתִּי מֵאוֹתָהּ שְׁעָה, וְכֵן בְּצִלְאֵל מֵאוֹתָהּ שְׁעָה הַתְּקַנְתִּי, הוּא: "רָאָה קָרָאֲתִי בְּשֵׁם בְּצִלְאֵל".

ובתנחומא ו': "ואמלא אותו רוח אלקים בחכמה" שכבר היתה בו חכמה ללמדך שאין הקב"ה ממלא חכמה אלא למי שיש בו כבר, מטרונה אחת שאלה את ר' יוסי בר חלפתא מהו שכתוב "יהב חכמתא לחכימין", לטפשים היה צ"ל? אמר לה בתי אם יבואו אצלך שנים, אחד עשיר ואחד עני, והן צריכים ללוות ממך ממון למי מהם תלווי? אמרה לו לעשיר, אמר לה למה? א"ל שאם יחסר יהיה לו ממון שיפרע אבל עני אם יאבד מעותי מהיכן יפרע? אמר לה ישמעו אוזניך מה שפיך מדבר, כך אם היה הקב"ה נותן חכמה לטפשים היו יושבין במבואות המטונפים וכו' ואין מתעסקים בה, אלא נתנה הקב"ה לחכמים ושהיו יושבים בביכ"נ ובביהמ"ד ועוסקים

אֶלָּא לָכֶם, שְׁנֵאמַר "הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם", פֶּסַח לָכֶם, שְׁנֵאמַר "וְהָיָה לָכֶם לְמִשְׁמֶרֶת", הֲיֵי יְהִי לְךָ לְבִדָּד וְאִין לְזָרִים אֲתָן.

שם א': כְּשֵׁיִצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם אָמַר לָהֶם הַקֵּב"ה אֵין לָכֶם חֹדֶשׁ אַחֵר גָּדוֹל מִזֶּה, לְפִיכֶן נִקְרָא רֵאשׁוֹן, שְׁנֵאמַר "רֵאשׁ חֲדָשִׁים".

עוד שם: אָמַר לָהֶם אֲנִי וְאַתֶּם מִסְכִּים עַל מַה שֵׁיִשְׂרָאֵל גּוֹמְרִין וּמַעֲבְרִין אֶת הַשָּׁנָה, שְׁנֵאמַר "אֶקְרָא לְאַלְקִים עֲלֵיךְ לְאֵל גָּמֹר עֲלֵי", וְכֵן הוּא אֹמֵר "אֵלֶּה מוֹעֲדֵי ה' מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ וְגו', אַתֶּם בֵּין בְּזִמְנֵן בֵּין שְׁלָא בְּזִמְנֵן, אֵין לִי מוֹעֲדוֹת אֶלָּא אֵלוֹ. אָמַר לָהֶם הַקֵּב"ה לְיִשְׂרָאֵל, לְשַׁעֲבֵר הִיָּה בִּידֵי, שְׁנֵאמַר "עֲשֵׂה יָרַח לְמוֹעֲדִים", אֲבָל מִכָּאֵן וְאֵילָף הִרִי מְסוּרָה בִּידְכֶם בְּרִשְׁוֹתְכֶם, אִם אֲמַרְתֶּם הֵן, הֵן. אִם אֲמַרְתֶּם לֹא, לֹא. מִכָּל מְקוֹם יֵהָא חֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם. וְלֹא עוֹד אֶלָּא אִם בְּקִשְׁתֶּם לְעַבֵּר אֶת הַשָּׁנָה, הִרִינִי מִשְׁלִים עִמְכֶם, לְכֶן כְּתִיב: "הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם".

ד. בגמ' בר"ה דף ז. "ת"ר באחד בניסן ראש השנה לחדשים ולעיבורין ולתרומת שקלים, מנלן, א"ר יאשיה אמר קרא "זאת עולת חדש בחדשו לחדשי השנה" אמרה תורה חדש והבא קרבן מתרומה חדשה, וגמרי שנה שנה מניסן דכתיב "ראשון הוא לכם לחדשי השנה", אמר רב יהודה אמר שמואל קרבנות צבור הבאין באחד בניסן מצוה להביא מן החדש, ואם הביא מן הישן יצא אלא שחיסר מצוה.

במשנה במגילה דף כ"ט: ר"ח אדר שחל להיות בשבת קורין בפרשת שקלים, אומרת הגמ' תנן התם באחד באדר משמיעין על השקלים ועל הכלאים, בשלמא על הכלאים דזמן זריעה היא אלא על השקלים מנלן, אמר ר' טבי אמר רבי יאשיה דאמר קרא "זאת עולת חודש בחדשו", אמרה תורה חדש והבא קרבן מתרומה חדשה וכיון דבניסן בעי אקרובי מתרומה חדשה קדמינן וקרינן באחד באדר כי היכי דליתו שקלים למקדש.

נאמר, כשם שחודש אלול הוא הכנה לר"ה וליום כיפור, כך חודש אדר הוא הכנה לחודש ניסן ולחג הפסח והארבע פרשיות האלו, הם סדר העבודה שתקנו חז"ל כהכנה לקראת החג וזה הזמן להתחדשות, שאז עם ישראל נהיה לעם של הקב"ה ביציאת מצרים, וקבלת התורה, ובנין המשכן, וסדר החודשים לשנה ולהקרבנות התמיד ממילא על כל אחד להתכונן ולהתחדש בעצמינו ובאמנותינו בבורא כל העולמים ושנזכה לישועות גדולות ולגאולה הקרובה, שבניסן נגאלו ובניסן עתידים להיגאל במהרה וימינו אמן.

מדרש רבה אות ו' אָמַר לוּ בִּדְק אוֹתָן שֵׁיעֲשׂוּ אֶת הַמִּשְׁכָּן, מַה כְּתִיב בְּאוֹתָהּ קִלְקָלָה: פְּרָקוּ נִזְמֵי הַזֶּהָב, וּמַה הִבִּיאוּ נִזְמִים, וּכְשֵׁעֲשׂוּ הַמִּשְׁכָּן עֲשׂוּ אוֹתוֹ נְדָבָה, וּמַה כְּתִיב: "כָּל נְדִיב לֵב הִבִּיאוּ חַח וְנָזָם טִבְעַת וְכוּמָז" בְּנִזְמִים חֲטָאוּ וּבְנִזְמִים נִתְרַצָּה לָהֶם, וְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ צוֹחַת עַל יְדֵי הוֹשַׁע "וְהָיָה בְּמָקוֹם אֲשֶׁר יֹאמֵר לָהֶם לֹא עֲמִי אַתֶּם יֹאמֵר לָהֶם בְּנֵי אֵל חַי", אָמַר מֹשֶׁה לְפָנֵי הַקֵּב"ה כְּתִבֶת "כִּי יִגְבַּב אִישׁ שׂוֹר אוֹ שֶׁה וּטְבַחוּ אוֹ מְכָרוּ חֲמִשָּׁה בָּקָר יִשְׁלַם תַּחַת הַשׂוֹר", הִרִי הִבִּיאוּ חֲמִשָּׁה: חַח, וְנָזָם, טִבְעַת, עֲגִיל, וְכוּמָז.

ג. שמ"ר פנ"ב אות ב' "תאלמנה שפתי שקר" מדבר במשה, בשעה שאמר הקב"ה לעשות לו משכן, מיד אמר משה לישראל "ויקחו לי תרומה", היה משה עושה במשכן והיו ליצני ישראל אומרים אפשר שהשכינה שורה על ידי בן עמרם.

אמר רבי יוחנן ששה חדשים היה עוסק במשכן, שלשה חדשים עשאוהו ושלשה חדשים קפלוהו, אף על פי כן היו מליצין אחריו ואומרים הרי נעשה, לא היה משה אומר שישרה שכינתו אצלנו. והקב"ה נתכונן להעמיד המשכן בחדש שנולד בו יצחק אבינו, לא עשה אלא כשהגיע אותו החדש אמר הקב"ה למשה ביום החדש הראשון תקים את המשכן, אותה שעה אמרה רוח הקודש: "תאלמנה שפתי שקר" אותם שמליצים אחר משה, לא עשה, אלא כיון שאמר האלקים למשה שיקים את המשכן התחילו טוענין אותו ובאין כל אחד ואחד ממלאכתו, שנאמר "ויביאו את המשכן אל משה".

ארבעה שלבים של הגאולה היו ביציאת מצרים "והוצאתי והצלתי וגאלתי אתכם" [שמות ו'], ותכליתם היה "ולקחתי אתכם לי לעם והייתי לכם לאלקים", ולאחר שקיבלו את התורה ובנו את המשכן השכינה שורה בישראל, "וידעתם כי אני ד' אלוהיכם המוציא אתכם מתחת סבלות מצרים".

והמצווה הראשונה שנצטוו ישראל כעם הוא "קידוש החודש", "והיה היום הזה לכם לזכרון", אבל מי קובע מתי יחול יום זה? בית דין, והקב"ה קובע "החודש הזה לכם ראש חודשים, הראשון לחודשי השנה" והוא חודש ניסן.

בתשרי נברא העולם ועד יציאת מצרים היה החודש הראשון, אבל אחרי יציאת עם ישראל ממצרים חודש ניסן הוא החודש הראשון, כי בחודש הזה עם ישראל נבנה, שהם נהיו "עם ישראל".

במדרש רבה פט"ו כ"ג: לא נתתי התורה אלא לָכֶם, שְׁנֵאמַר "כִּי לָקַח טוֹב נִתַּתִּי לָכֶם תּוֹרָתִי וְגו'... לֹא נִתַּתִּי רֵאשִׁי חֲדָשִׁים

BELOW IS AN ENGLISH ADAPTATION OF THIS WEEK'S PARSHA PREVIEW WHICH CAN BE HEARD LIVE EVERY WEDNESDAY AT 2:15 PM

How to Gain His'chadshus

Harav Hagaon Peretz Tarshish Shlita

This week we read Parshas Hachodesh, the last of the four parshiyos. What is the message of this parshah, and what are we meant to take from the progression of the four parshiyos?

Let's start with Parshas Shekalim. What is the significance of shekalim, and how is it relevant to us, in the absence of a Beis Hamikdash? I believe it is the Chasam Sofer who gives this explanation, based on the Gemara's statement in Megillah that since Hakadosh Baruch Hu knew that Haman would offer 10,000 kikar kesef to annihilate Klal Yisrael, He ensured that this would be preceded by the shekalim of Klal Yisrael, about which an announcement was made already on Rosh Chodesh Adar.

But which shekalim are we talking about? The shekalim of the Mishkan were not collected beginning on Rosh Chodesh Adar; this Rosh Chodesh Adar announcement was made only after Klal Yisrael were in Eretz Yisrael, with the Beis Hamikdash. If we're talking about the time of Haman, the Purim story happened during the period of Galus Bavel, when there was no Beis Hamikdash, so no announcement about shekalim was made.

The Chasam Sofer explains that the Gemara's mention of the shekalim that preceded Haman's gezeirah refers to the shekalim we read about during the Krias HaTorah of Parshas Shekalim, which represents Klal Yisrael's yearning to have the zechus to bring these shekalim. That's what is supposed to be our kavanah when we hear Parshas Shekalim: "Oy, if we only had the Beis Hamikdash! If we only had the zechus to participate in the korbanos tzibbur!"

So now we understand that Parshas Shekalim is a chizuk for us, as it highlights what we are missing and arouses our yearning for the geulah.

After that comes Parshas Zachor, about which we have a drashah that there's a chiyuv of zechirah b'peh. There's a machlokes whether this has to be done specifically from the sefer Torah and specifically b'tzibbur, but the sequence is very understandable: Parshas Zachor is read right

before Purim.

Chazal instituted that this is followed by Parshas Parah. The Gemara teaches, at the end of Menachos, regarding the words תורת העולה, that a person who learns about the korban olah is considered to have brought the korban olah, and the same with regard to the other korbanos as well. R' Yosef Chaim Sonnenfeld noted that this applies to learning about the korbanos that are offered on the mizbeiach – an olah, a chatas, a shelamim; through our yegiah and our yearning, we can connect as if we brought a korban. This doesn't apply to the parah adumah, however, because even if we learn about it and it's considered as though we offered it, we still don't have the taharah that it confers. We don't have its ashes, and we're still tamei meis. If so, when we hear Parshas Parah, we should contemplate that while the Eibishter gave us a substitute for all the korbanos, we still want the taharah of the parah adumah.

What are we meant to think about when we read Parshas Hachodesh? For that matter, why do we need Parshas Hachodesh at all, considering that we still have Rosh Chodesh Nissan? True, nowadays we are mekadesh the chodesh through calculations, not through witnesses, but what are we missing today that Parshas Hachodesh comes to represent?

The Baalei Mussar and the Sifrei Chassidus note that the phrase הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לְכֶם seems like an odd way to introduce the mitzvah of kiddush hachodesh. Shouldn't this mitzvah have been presented as a commandment – תקדש את החודש בזמנו, for instance? What is meant by הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לְכֶם? They answer is that with this wording, the Torah is conveying to us that we have the koach of his'chadshus. We have the power to break out of what was yesterday, change the old routine, and experience a new beginning.

The Sfas Emes sees a beautiful allusion to the progression from Parshas Parah to Parshas Hachodesh in the passuk לְבַטְהוֹר בְּרֹא לִי אֲלֻקִּים: וְרוּחַ נְכוֹן חִדַּשׁ בְּקִרְבִּי: First comes taharah, and afterwards comes the his'chadshus.

BELOW IS AN ENGLISH ADAPTATION OF THIS WEEKS' PARSHA PREVIEW WHICH CAN BE HEARD LIVE EVERY WEDNESDAY AT 2:15 PM

Slaughtering the Current Avodah Zarah

Parshas Hachodesh begins as follows:

וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה וְאֶל אַהֲרֹן בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם לֵאמֹר. הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם רֵאשִׁית חֳדָשֵׁי הַשָּׁנָה.

The Torah is telling us that it's not enough to remember Yetzias Mitzrayim in Shacharis and Maariv; when you refer to the months of the year, Nissan – the month when we left Mitzrayim – is always the first. The Torah continues:

דַּבְּרוּ אֶל כָּל עַדְתֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר בְּעֶשֶׂר לַחֹדֶשׁ הַזֶּה וַיִּקְחוּ לָהֶם אִישׁ שֶׁה לְבַיִת אֶבֶת שֶׁה לְבַיִת.

The primary point of Parshas Hachodesh has really ended, but within this same passage, the Torah commands us about bringing the korban Pesach. Why does the korban Pesach come together with Parshas Hachodesh? Shouldn't it be its own parshah?

In Michtav Mei'Eliyahu, Rav Dessler offers a beautiful insight. The Midrash relates that Hashem declared to Moshe Rabbeinu, חייך אין ישראל יוצאין, I will not take Klal Yisrael out of Mitzrayim until they slaughter the Egyptian avodah zarah before their eyes. That will make them worthy of the geulah.

Rav Dessler observes that we, too, want the geulah – and wanting it is also a madreigah – but before we can be zocheh to cheirus and his'chadshus, you have to figuratively slaughter the avodah zarah of the nations, and not in an apologetic way; it has to be done in front of their eyes. The avodah zarah in those days was a sheep – the mazel taleh. If we want to experience his'chadshus today, the only way we can achieve that is by first eliminating the avodah zarah of the outside influences that have turned us into a

product of our society. Only when those external value systems have been taken away can we be zocheh to Parshas Hachodesh, and that is why this topic finishes not with הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם, but with the slaughtering of avodah zarah and the yetzer hara.

As Pesach approaches, let us think to ourselves: What is our Pesach supposed to look like? What did it look like at the time when the Beis Hamikdash was standing and all of Klal Yisrael came to Yerushalayim?

I can guarantee you that as beautiful as Yerushalayim was, the standards back then were not those of the Waldorf. Still, you had a million people coming, and they all had to eat the korban Pesach within the walls of Yerushalayim. Chazal tell us that no one ever complained about lack of place to sleep in Yerushalayim, which indicates that there could have been such a possibility; in physical terms, I don't know how easy it was to find place in Yerushalayim. In terms of the closeness we achieved to the Eibishter, though, we were zocheh to eat a k'zayis of korban Pesach and to eat a korech with matzah and maror, fulfilling the ratzon of Hakadosh Baruch Hu with kedushah and taharah, and that feeling of elevation was worth more than all the gashmiyus that we can think of. This is the real korban Pesach, the real mitzvas hayom.

So Parshas Hachodesh is not about astronomy, or about the calendar. Rather, it tells us that we are the baalei batim on zman, and we have the power of his'chadshus. If we want his'chadshus, though, we have to slaughter the avodah zarah of all the outside influences, and not in a concealed way.

We should be zocheh to be makriv the korban Pesach במהרה בימינו!